Summary

Olena Minkovich-Slobodianik. Negative factors affecting the development of legal and political cultures: before the problem.

In this article we have tried to analyze the negative factors that affect the development of legal and political cultures and are common to them. Any negative factors that exist in civil society are also reflected in the legal and political cultures. One of these factors, in our view, is corruption. In general, corruption is inherent in any state and any society because it is connected with the human nature, greed and in ability to deny it self and stop in time, therefore, in our view, corruption as well as crime in general cannot be overcome – they can be substantially reduced. Level but not eradicate. Ukraine today declares its political and legal path towards Europe, its values and humanistic ideas. The persistent corruption crisis, which has been going on for quite some time in our country, requires deep social reforms that must first and foremost affect people's consciousness and their social standard of living.

It is no better in the political sphere, because today we do not even have a legal definition of the concept of "political corruption"; Today's society is characterized by some ambivalence, we have the same problem in the political sphere as in the legal sphere, namely, on the one hand citizens "cry" about the need to fight corruption, on the other – by all means "help" its prosperity by finding all the time for itself justification, fearing "reprisals", simply be having marginally. Thus, we lose one of the main elements of political consciousness – motivation.

Another serious negative factor affecting the development of legal and political cultures is nihilism. Since nihilism is itself a rejection of values, in our case legal, it is quite understandable that languages, not only about the high, but at least satisfactory, state of legal culture cannot be. The spread of legal nihilism in our society has become possible not only because of an unsatisfactory level of lawmaking and enforcement, but also through appropriate political decisions that precede it. In this context, we can say that legal nihilism is characteristic not only of ordinary citizens, but in most of our politicians, top officials who constantly broadcast to the general public their disrespect for the Law. As a result, in the political sphere, this leads to a total distrust of the people in the political establishment of Ukraine, marginal behavior, the pursuit of screen leaders, and as a result of deformation of political consciousness and a decrease in the level of political culture as a whole.

As a result of this study, it becomes clear that legal and political culture have common factors that depend on both the speed of their development and the qualitative component.

Key words: legal culture, political culture, corruption, nihilism, legal consciousness, political consciousness, civil society.

DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.10

УДК 342.7

Н.М. ОПОЛЬСЬКА

*Наталія Михайлівна Опольська, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри Вінницького національного аграрного університету**

ORCID: 0000-0003-1507-0178

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Для переходу права на свободу творчості від площини декларативності до реального змісту необхідним є ефективне функціонування механізму його забезпечення. Найбільш вдало охарактеризувати комплексну та цілеспрямовану діяльність щодо надання свободі творчості реального змісту можна за допомогою визначення критеріїв ефективності забезпечення права на свободу творчості, одним із яких є аналіз нормативного правового регулювання права на свободу творчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У радянський період проблемам нормативно-правового забезпечення прав людини приділялася увага у працях таких відомих теоретиків, як: С. Алексєєв, Д. Керімов, М. Козюбра, В. Копейчиков, В. Нерсєсянц, П. Рабінович та інші. За часів незалежної України ці питання досліджували такі вчені, як: В. Журавський, О. Зайчук, А. Заєць, А. Колодій, М. Орзіх, Н. Оніщенко, А. Олійник, О. Петришин, О. Скакун, М. Цвік та інші. Однак теоретико-правові дослідження ефективності елементів механізму забезпечення прав на свободу творчості на даний час відсутні.

Формулювання мети статті. Виходячи з цих міркувань, мета даної статті полягає в тому, щоб висвітлити критерії ефективності нормативно-правового регулювання права на свободу творчості.

Виклад основного матеріалу. Розвиток сучасного суспільства пов'язується з підвищенням ролі та значення ефективності забезпечення прав і свобод людини. Саме рівень впорядкованості суспільних відносин, чітке визначення меж правового впливу, наявність дієвих механізмів реалізації та забезпечення права є важливими чинниками для визначення ефективності права як засобу управління суспільством. Реалізація правових вимог є своєрідним завершальним етапом процесу правового регулювання суспільних відносин, уособлюючи тим самим певний результат.

Творчість є невід'ємною складовою людської сутності, а тому постає питання визначення ефективності механізму забезпечення права на свободу творчості. Що ж покладено в основу ефективності? Які критерії є визначними для дослідження рівня забезпечення даного права? Однозначно відповіді на ці запитання розмежовуються, адже чимало науковців трактують значення «ефективності» по-різному.

Зокрема, В. Головченко зазначає, що ефективність законодавства – це відношення результату правового регулювання до її цілі. Вона складається із системи реальних актів застосування закону, в якому втілено певні соціальні проблеми, цілі, функції державних структур, права та обов'язки громадян, посадових осіб¹.

С. Алексєєв у поняття ефективності права включає: фактичну ефективність (співвідношення між фактично досягнутими результатами і безпосередньою, найближчою метою, для досягнення якої були прийняті відповідні юридичні норми); обґрунтованість і доцільність (умови і вимоги, які забезпечують такий зміст і порядок реалізації правових норм, що дає йому змогу йому бути високорезультативним регулятором суспільних відносин); корисність (фактичну ефективність, яка розглядається під кутом зору досягнення реального позитивного ефекту); економічність (корисність правового регулювання з урахуванням кількості витрат матеріального, людського, часового характеру)².

Ф. Фаткуллін, Л. Чулюкін характеризують ефективність правових норм як досягнення науково обґрунтованих цілей, позитивність результатів дії норми та її економічність³.

Таким чином, аналізуючи вищезазначені погляди науковців, можна стверджувати, що під ефективністю розуміють співвідношення між досягнутими результатами та поставленою метою.

Метою механізму забезпечення права на свободу творчості є ефективна правова охорона процесу творчості та його результатів, створення умов для реалізації творчого потенціалу особи, стимулювання розвитку творчості та захист права на свободу творчості у разі невизнання, порушення або оскарження. Зазначені елементи мети є ідентифікаторами при визначенні ефективності механізму забезпечення права на свободу творчості, критеріями його ефективності.

Таким чином, до критеріїв ефективності механізму забезпечення права на свободу творчості належать:

1. Визначення ефективності правової охорони процесу творчості та його результатів.
2. Оцінка умов, які створюються для реалізації творчого потенціалу особи та успішність стимулювання творчої діяльності.
3. Ефективність захисту права на свободу творчості.

Вважаємо за доцільне проаналізувати кожен із критеріїв ефективності права на свободу творчості в Україні.

1. Ефективність правової охорони процесу творчості та правової охорони результатів творчої діяльності залежить від дієвості юридичних чинників, які визначають ефективність правового регулювання. Називаючи ці чинники, ми поділяємо думку О. Скакун, яка вирізняє серед них три групи:

1) стан нормативної основи правового регулювання, її досконалість: а) створення науково обґрунтованої системи законодавства; б) здатність законодавства забезпечити узгодження реальних потреб та інтересів суб'єктів права, відносини між якими воно регулює; в) відповідність нормативно-правових актів та інших форм права соціально-політичним реаліям, ступеня відновлення суспільства, реальним можливостям здійснення закріплених у них норм права, їх захисту в суді; г) скорочення владних, імперативних методів регулювання за рахунок збільшення диспозитивних методів; д) чітке визначення видів юридичної відповідальності за порушення прав і свобод людини; е) наукове планування законів держави (межі правового регулювання) тощо;

2) стан правозастосовної діяльності, її якість: а) чітка предметна визначеність діяльності судових, контрольно-наглядових, правоохоронних та інших правозастосовних органів держави; б) освітньо-професійний рівень підготовки фахівців, котрі застосовують право; в) наявність правових стимулів (суб'єктивних прав, пільг, заохочень) для активного виконання професійного обов'язку; г) інструментально-технологічна забезпеченість проголошених цілей правового регулювання, налагодженість чинних процесуальних механізмів, які гарантують практичну реалізацію норм матеріального права; г) погодженість дій усіх відомчих установ з виконання правових рішень; д) тісний зв'язок діяльності правозастосовних органів із населенням; е) матеріально-технічна оснащеність правозастосовних органів та їх співробітників;

3) стан правової свідомості і культури суспільства: а) високий рівень правової інформованості громадян; б) відсутність розбіжностей між нормативною основою правового регулювання і моральними нормативами суспільства; в) усвідомлення принципу верховенства права як універсального, що інтегрує набуті правові цінності (правова законність, поділ влади, народний суверенітет, демократія, основоположні права і свободи людини, справедливий суд тощо) і має передаватися з покоління в покоління; г) морально-правова готовність до захисту своїх прав і свобод в судовому порядку та ін. Ефективність правового регулювання більшою мірою залежить від моральних якостей кадрового складу фахівців (суддів, прокурорів, нотаріусів, слідчих), ніж від досконалості законодавства, оскільки фахівець, що застосовує норми права, зобов'язаний перебороти розрив між формальною загальністю закону й унікальністю кожного життєвого випадку. Це досягається за допомогою діалогових правозастосовних процедур і процесуальної професійної активності⁴.

Визначаючи ефективність стану нормативного правового регулювання вважаємо за доцільне проаналізувати: а) досконалість правового регулювання права на свободу творчості; б) відповідності нормативно-правових актів у сфері права на свободу творчості соціально-економічним та політичним реаліям, рівню розвитку суспільства, реальним можливостям здійснення закріплених у них нормах права правомочностей у сфері творчості, їх захисту в суді; в) скорочення владних, імперативних методів регулювання за рахунок збільшення диспозитивних методів; г) чітке визначення видів юридичної відповідальності за порушення права на свободу творчості.

Перший чинник – досконалість правового регулювання права на свободу творчості. В Україні існує нормативна основа правового регулювання права на свободу творчості. Конституція України (ст. 15) гарантує політичну, економічну та ідеологічну багатоманітність, цензура заборонена. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34). Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності,

їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності (ст. 54).

Аналіз ст. 54 Конституції України дає змогу вказати на недоліки конституційного закріплення права на свободу творчості. По-перше, право на свободу творчості є природним правом людини, яке належить людині від народження, закладене в самій її сутності, має бути рівним для всіх, незалежно від громадянства. Закріплення на конституційному рівні гарантування права на свободу творчості лише «громадянам» є обмеженням свободи творчості і суперечить як змісту цього права, так і міжнародним стандартам, зокрема ст. 10 Європейської конвенції з прав людини, яка передбачає, що «кожен має право на свободу вираження поглядів».

Зазначені недоліки юридичної техніки викладення норм, які регулюють свободу творчості в Україні, не дублюються. Так, ст. 309 Цивільного кодексу України вказує, що фізична особа має право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Цензура процесу творчості та результатів творчої діяльності не допускається. Стаття 7 Закону України «Про культуру» гарантує свободу творчості, вільний вибір діяльності у сфері культури, забороняє втручання у творчий процес і здійснення цензури у творчій діяльності, не обмежуючи коло осіб, на яких вона поширюється, громадянами.

Аналізуючи джерела права на свободу творчості за юридичною силою, доходимо висновку, що Стаття 7 Закону України «Про культуру», порівняно зі ст. 54 Конституції України і ст. 309 Цивільного кодексу, більш точно відображає зміст і обсяг права на свободу творчості, адже не обмежує види творчої діяльності лише до літературної, художньої, наукової й технічної творчості.

На наш погляд, ст. 54 Конституції України доцільно викласти у наступній редакції: *«Кожному гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної та інших видів творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожному гарантується право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом. Держава сприяє розвитку усіх видів творчої діяльності, встановленню відповідних зв'язків України зі світовим співтовариством. Культурна спадщина охороняється законом. Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами»*.

Ці зміни, на наш погляд, посилять ефективність забезпечення права на свободу творчості в частині створення науково обґрунтованої системи законодавства та його здатності забезпечити узгодження реальних потреб і інтересів суб'єктів права.

Аналіз другого юридичного чинника – відповідності нормативно-правових актів у сфері права на свободу творчості соціально-економічним, політичним реаліям дає можливість констатувати, що соціально-політичні фактори справляють негативний вплив на реалізацію права на свободу творчості. Відсутня ефективна соціально-економічна підтримка творців, творчих спілок та об'єднань. Тенденції соціально-економічного розвитку мають бути спрямовані на розвиток науки, техніки, культури. Ці показники є пропорційними, адже рівень виробництва і економіки країни в цілому залежать від зазначених напрямів людської діяльності. Творча інтелектуальна діяльність є однією з рушійних сил розвитку цивілізації. Слід зазначити й існування політичного тиску на свободу творчості в Україні, відсутність реальних гарантій захисту свободи вираження думки. Особливо яскраво це помітно в окремих видах творчої діяльності. У журналістській сфері лакмусовим папірцем декларативності гарантій свободи слова та свободи творчої діяльності є відсутність ефективного розслідування та покарання замовників вбивств Георгія Гонгадзе і Павла Шеремета.

Поряд з критичною оцінкою відповідності нормативно-правових актів у сфері права на свободу творчості соціально-економічним, політичним реаліям варто відзначити й удосконалення системи судового захисту права на свободу творчості та інтелектуальну власність у формі створення спеціалізованого органу – Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

Третім юридичним чинником визначення дієвості нормативно-правового регулювання права на свободу творчості є скорочення владних, імперативних методів регулювання творчої діяльності за рахунок збільшення диспозитивних методів. Незважаючи на те, що цензура заборонена ст. 15 Конституції України, ст. 309 «Цивільного кодексу України», ст. 24 Закону України (далі – ЗУ) «Про інформацію», ст. 2 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації», ст. 5 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення», ст. 2 ЗУ «Про інформаційні агентства», традиції радянських часів зберегли неофіційну цензуру в Україні. З моменту проголошення незалежності країни і по теперішній час як влада, так і потужні фінансові кола спрямовують офіційні потоки інформації, підтримуючи вигідний курс, використовуючи приховану цензуру та маніпулюючи суспільною свідомістю. Це становить загрозу розвитку громадянському суспільству в Україні.

Четвертим показником є чітке визначення видів юридичної відповідальності за порушення права на свободу творчості встановленому адміністративним, цивільним, кримінальним та освітнім законодавством.

О. Ришкова вказує, що ні компенсаційний характер цивільно-правової відповідальності, ні адміністративна, ні кримінальна відповідальність у сучасних умовах не здатні забезпечити надійний та ефективний захист права інтелектуальної власності. Вихід з цього становища науковець вбачає в істотному посиленні в цивільно-правовій, і адміністративній, і кримінальній відповідальності. Законодавство багатьох зарубіжних країн розвивається саме цим шляхом⁵.

У п. 5 ст. 42 Закону України «Про освіту» визначається, що за порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності. Це: відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права

брати участь у роботі визначених законом органів чи обіймати визначені законом посади тощо⁶. Однак слід зазначити, що в законі відсутнє поняття академічної відповідальності. Заходи академічної відповідальності чи «види академічних стягнень» стосуються спеціального суб'єкта, до них належать і здобувачі освіти, і науково-педагогічні працівники. Статтею 6 аналізованого закону зазначено види «академічних стягнень»: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрядження із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання⁷. Ці види «академічної відповідальності» застосовуються до осіб, якщо вони допустили академічний плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання⁸.

Відсутність у законодавстві визначення поняття «академічної відповідальності» свідчить про відсутність чіткого визначення видів юридичної відповідальності за порушення у сфері права на свободу творчості.

Висновки. Отже, критеріями ефективності нормативного правового регулювання права на свободу творчості є: а) досконалість правового регулювання права на свободу творчості; б) відповідність нормативно-правових актів у сфері права на свободу творчості соціально-економічним та політичним реаліям, можливостям здійснення закріплених у них норм права правомочностей у сфері творчості та їх захисту в суді; в) скорочення владних, імперативних методів регулювання за рахунок збільшення диспозитивних методів; г) чітке визначення видів юридичної відповідальності за порушення права на свободу творчості.

Внаслідок аналізу джерела права на свободу творчості за юридичною силою, доходимо висновку, що ст. 7 Закону України «Про культуру», порівняно зі ст. 54 Конституції України і ст. 309 Цивільного кодексу, більш точно відображає зміст і обсяг права на свободу творчості, адже не обмежує види творчої діяльності лише до літературної, художньої, наукової і технічної творчості та не обмежує коло суб'єктів носіїв цього прав громадянством. На наш погляд, у ст. 54 Конституції України та ст. 309 Цивільного кодексу доцільно внести зміни.

¹ Головченко В.В. Науково-методичні засади вивчення та оцінки ефективності законодавства. *Законодавство: проблеми ефективності*. Київ, 1995. С. 41.

² Алексеев С.С. Общая теория права : в 2 т. Москва. : Юрид. лит., 1981. Т. 1. 360 с. С. 196.

³ Філософія / ред. Г.А. Заїченко. Київ : Вища шк., 1995. 454 с. С. 26.

⁴ Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2008. 656 с. С. 543.

⁵ Ришкова О.В. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. *Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В.И. Вернадского*. 2008. Т. 21 (60). № 1. С. 89–98 (Серия «Юридические науки»).

⁶ Про освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. 5. Академічна доброчесність у вищій освіті: місія неможлива. URL: <http://education-ua.org/ua/draft-regulations/1116-analitichnij-zvit-pro-kruglijstil-akademichna-do>

⁷ Там само.

⁸ Там само.

Резюме

Опольська Н.М. Критерії ефективності нормативного правового регулювання права на свободу творчості в Україні.

У статті представлено результат визначення ефективності нормативного правового регулювання права на свободу творчості. Встановлено, що критеріями ефективності є: а) досконалість правового регулювання права на свободу творчості; б) відповідність нормативно-правових актів у сфері права на свободу творчості соціально-економічним та політичним реаліям, можливостям здійснення закріплених у них норм права правомочностей у сфері творчості та їх захисту в суді; в) скорочення владних, імперативних методів регулювання за рахунок збільшення диспозитивних методів; г) чітке визначення видів юридичної відповідальності за порушення права на свободу творчості. Внаслідок теоретичного моделювання оцінки дієвості нормативно-правового регулювання права на свободу творчості в Україні запропоновано внести зміни до законодавства.

Ключові слова: право на свободу творчості, ефективність правового регулювання, свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Резюме

Опольская Н.М. Критерии эффективности нормативного правового регулирования права на свободу творчества в Украине.

В статье представлен результат определения эффективности нормативного правового регулирования права на свободу творчества. Установлено, что критериями эффективности являются: а) совершенство правового регулирования права на свободу творчества; б) соответствие нормативно-правовых актов в сфере права на свободу творчества социально-экономическим и политическим реалиям, возможностям осуществления закреплённых в них норм права правомочий в сфере творчества и их защиты в суде; в) сокращение властных, императивных методов регулирования за счёт увеличения диспозитивных методов; г) четкое определение видов юридической ответственности за нарушение права на свободу творчества. Вследствие теоретического моделирования оценки действенности нормативного правового регулирования права на свободу творчества в Украине предложено внести изменения в законодательство.

Ключевые слова: право на свободу творчества, эффективность правового регулирования, свобода литературного, художественного, научного и технического творчества.

Summary

Natalia Opolska. Criteria for the effectiveness of normative legal regulation of the right to freedom of creativity in Ukraine.

The article presents the result of determining the effectiveness of normative legal regulation of the right to freedom of creativity. It is established that the criteria of effectiveness are: a) the perfection of legal regulation of the right to freedom of creativity; b) conformity of normative legal acts in the sphere of the right to freedom of creativity with socio-economic and political realities, possibilities of exercising the norms of the right of creative competences enshrined therein and their protection in court; c) reduction of imperative, imperative methods of regulation by increasing the dispositive methods; d) a clear definition of the types of legal responsibility for the violation of the right to freedom of creativity. As a result of the theoretical modeling of the evaluation of the effectiveness of the normative legal regulation of the right to creativity in Ukraine, it is proposed to amend the legislation.

It is proved that Article 54 of the Constitution of Ukraine should be set out in the following wording: types of intellectual activity. Everyone is guaranteed the right to the results of his intellectual, creative activity; no one may use or distribute them without his or her consent, except as provided by law. The state contributes to the development of all kinds of creative activity, establishing appropriate ties of Ukraine with the world community. Cultural heritage is protected by law. The state ensures the preservation of historical monuments and other objects of cultural value, takes measures to return to Ukraine cultural values of the people who are beyond its borders.

It is substantiated that these changes will enhance the effectiveness of ensuring the right to freedom of creativity in terms of creating a scientifically sound system of legislation and its ability to ensure that the real needs and interests of the subjects of law are harmonized.

The inconsistency of normative legal acts in the sphere of the right to freedom of creativity with socio-economic and political realities has been proved. There is a lack of effective socio-economic support for creators, creative unions and associations. It is substantiated that tendencies of socio-economic development should be directed to the development of science, technology, and culture.

It is noted that the absence of a definition of the concept of academic responsibility in the legislation testifies to the lack of a clear definition of the types of legal responsibility for violations in the field of the right to creative work.

Key words: right to freedom of creativity, effectiveness of legal regulation, freedom of literary, artistic, scientific and technical creativity.

DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.11

УДК ЄС 340.132 (477:4 – ЄС)

О.С. ПЕРЕДЕРІЙ

*Олександр Сергійович Передерій, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна**

ORCID: 0000-0003-4898-876X

ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАСАД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Постановка проблеми. Після проголошення незалежності України у 1991 р. розпочинається етап активного налагодження політико-правових та інших зв'язків між нею як пострадянською державою і Європейським Союзом (далі – ЄС). Заінтересованість України у поглибленні політичних і економічних зв'язків з державами Західної Європи, яка мала місце на початку 1990-х рр., існує й сьогодні, адже формування сучасної вітчизняної ринкової економіки вимагає впровадження нових технологій, інтеграції у світову економіку, пошук ринків збуту для українських виробників, забезпечення присутності України у геополітичних процесах¹. Окрім реформування економіки, Україна розпочала співробітництво зі структурами ЄС у політико-правовій і гуманітарній сфері, що супроводжувалося змінами національного законодавства і впровадженням у національну практику державотворення правових стандартів ЄС щодо забезпечення прав людини, розвитку громадянського суспільства та гуманітарного сектору, лібералізації політичної системи тощо. Означені процеси стали основою політики європейської інтеграції України.

Починаючи з 1991 р. і до сьогодні в Україні було прийнято значну кількість актів законодавства, різних за юридичною силою і предметом правового регулювання, положення яких становлять юридичні засади реалізації євроінтеграційних прагнень нашої країни. Зокрема, це і двосторонні угоди з ЄС, які містили норми програмного характеру, Закони України, відомчі угоди органів центральної виконавчої влади України з окремими інституціями ЄС, підзаконні нормативні акти з окремих аспектів європейської інтеграції, акти відомчої нормотворчості тощо. Певною мірою зміст і регуляторний потенціал таких документів відповідав динаміці політичних відносин України, ЄС та інших держав на конкретний момент часу, що зумовило динаміку постійного оновлення і трансформації законодавчих засад європейської інтеграції України в останні роки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. 21 березня 2014 р. і 27 червня 2014 р. було підписано політичну і, відповідно, економічну частину Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (далі – Угода про асоціацію), з іншої сторони. Після ратифікації Угоди Верховною Радою України 16 вересня 2014 р. її положення стали частиною національного законодавства держави і являли собою сучасну правову основу для євроінтеграції². Після набрання чинності Угодою про асоціацію у новітній історії України спостерігається безпрецедентна динаміка оновлення і змін організаційно-правових основ європейської інтеграції. За таких умов формується практична необхідність визна-